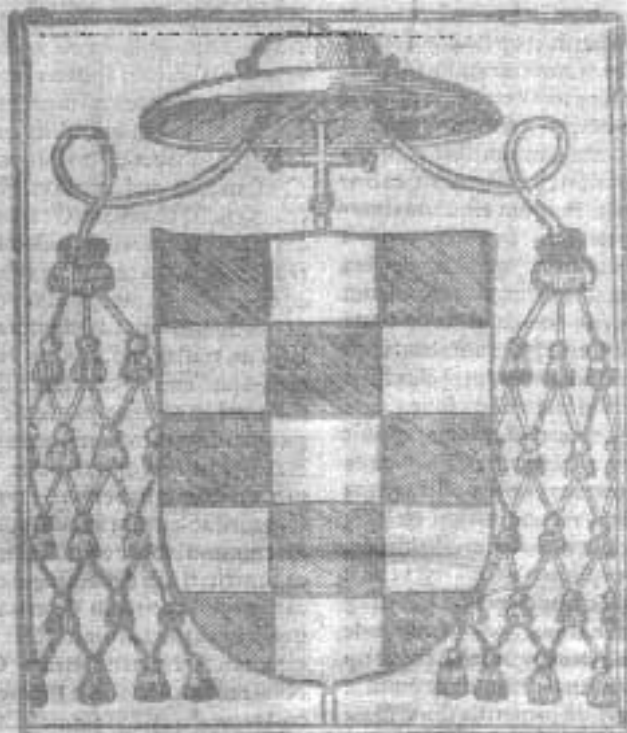

Haec tibi pentadecas tetragonon respicit illud
Hospitium petri z pauli ter quinqz dierum.
Hamqz instrumētum vetus hebdoas innuit: octo
Lex noua signatur. ter quinqz recepat vtrumqz.

Tertia pars Veteris testamenti He
braico Grecoqz idiomate nunc
primum impressa: adiun
cta vtriqz sua latina
interpretatione.

Ad sanctissimum ac clemētissimum dominum

nostrum. D. Leonem Decimum diuinae providentiae Pontificem Maximum Reuerendissimi in Christo patris ac dñi. D. P. Francisci Simeonis de Cisneros Sacrosanctae Romanae ecclesiae tituli. S. Balbinae Presbyteri Cardinalis Hispaniae Archiepiscopi Toletani ac regnorum Castellae Archieancellarij &c. In libros veteris ac noui testamenti multiplici lingua impressos.

Prologus

Alta sunt beatissimi Pater: quae ad excudendas impressorū formis originales sacrae scripturae liguae nos incitarūt. Atq; hae imprimis. Quae cum uniuscuiusq; idiomatis suae sint verborum proprietates: quarum totam vim non possit quantumlibet absoluta traductio prorsus exprimere: tum id maxime in ea lingua accidit: per quam os domini locutum est. Cuius littera quae ex se mortua sit & velut caro: quae non prodest quicquid (Nam spiritus est qui vivificat) quia tamen Christus verborum figuris velatus intra eius veterum manet conclusus: non dubitū: qui tam admiranda sit fecunditate repleta: tam exuberanti mysteriorū copia cumulata: vt cū plena semper sit & reddens: flumina de ventre eius suae aquae vitae: vnde hi quibus datum est revelata facie gloriae dñi speculari: vt in eandē imaginem transformetur: possit assidue haurire mira diuinitatis eius arcana. Quippe cui nulla dictio nulla litterarum connexio esse possit: ex qua non emergant & veluti pullulent reconditissimi coelestis sapientiae sensus. Ex quibus cū non possit eruditissimus quisq; interpres nisi vnicum explicare: necesse est vt post interpretationē maneat adhuc scriptura grauidas: variisq; ac sublimibus intelligentis plena: quae nequeant alitudo q̄ ex ipso archetypae linguae fonte cognosci. Accedit: q̄ vbiq; Latinarum codicum varietas est: aut deprauata lectionis suspicio (id quod librorū imperitia simul & negligentia frequentissime accidere videntur) ad primam scripturae originem recurrēdum est: sicut beatus Hieronymus & Augustinus ac ceteri ecclesiastici tractatores admo-
nent: ita vt librorū Veteris testamenti synceritas ex Hebraica veritate: Noui autem ex Graecis exemplaribus examinetur. Vt ipse igitur originalia in prompta haberet quicūq; diuinarū litterarū studiosus: possit non solum simul eō cōtentus: sed ex ipso fonte salientis aquae in vitam aeternā sitim pectoris extinguere: in sum archetypas sacrae scripturae linguae cum adiunctis variarū linguarū translationibus impressis in mōdum Sanctitatis tuae nominatim dediscat. Atq; imprimis nouum testamentum Graeco Latinoq; sermone excudendum curauimus simul cum Lexico Graecarum omnium dictionum: quae possunt in eo legēbus occurrere: vt his quoq; qui nō integrā linguae cognitio-
nem adepti sunt pro viribus consulere. Deinde vero anteq̄ Vetus testamentum aggredieremur: Dictionarium praemissimus Hebraeorum Chalaeorumq; totius veteris Insuperamentivocabulorū. Vbi non tantū multiplex significatio cuiusq; dictionis exprimitur: sed quod studiosis vtilissimū fore credimus locus scripturae in cuiusq; signifi-
ficati testimonij citatur. Rursus: cū non solum litterae oculis

dentis: cortex sed introitus latitans spiritus viuificantis in deus maxime ita studio diuinae scripturae requirēdus: atq; huius praecipua pars ex priorū nominū interpretatione dependet: quorū ab aeterno praesens impositio in credibile opē affert ad propalandos spirituales abstrusosq; sensus & detegēda arcana mysteria: quae sub ipso litteralis textus umbraculo spiritus sanctus velauit. Idcirco interpretationes priorū nominum a viris linguarū peritissimis praecellētibus maxima diligentia iustissimè elucubrari: & secundū Alphabeticā seriē dispositas Dictionario adiungi. Quibus succedit legendorū Hebraeorū characterū instructio & elusio idiomatis Grammaticae ex pluribus recepta si dei Hebraeis autoribus collecta & ad latini artificij normā redacta. Quibus omnibus veluti p̄ praesidio ita peractis: ad excursionem diuersarum veteris testamenti linguarum nos conuertimus: ad scilicet etiam singulis earum suam latinam translationē. Quae in re id aperte Beatitudinis tuae testari possumus Pater sanctissime: maximam laboris nostri partē in eo praecipue fuisse versatā: vt & virorū in linguarum cognitione eminentissimorum opera veterum & castigatissima omni ex parte veratissimaq; exemplaria pro archetypis haberemus: quorū quidē tā Hebraeorū q̄ Graecorū ac Latinorū multiplicē copia variis ex locis non sine summo labore cōquisiuitur. Atq; ex ipsis quidē Graecis Sanctitati tuae debemus: qui ex ista apostolica Bibliotheca antiquissimos tum Veteris tum noui testamenti codices perq̄ humane ad nos misisti: qui nobis in hoc negotio maximo fuerunt adiumento. Consummata itaq; excursioe Noui testamenti Graeco Latinoq; impressi cum suo Lexico. Impressio etiā Hebraico Chalaeorumq; dictionario: cui adiuncta est Grammatica cum nominum priorum interpretationibus. Absolutis praeterea annotationibus differentiarum Veteris testamenti: quas cum Nicolaus de Lyra non otioso absoluto edidisset: eas nos per viros linguarum peritissimos multis in locis addi fecimus. Tandē diuino auxilio Vetus testamentum multiplici lingua excudi fecimus. Quae omnia nunc ad Sanctitatem tuam mittimus. Nā cui potius vnuerse vigilae nostrae dicendae sunt q̄ Apostolicae isti sedis: cui omnia debemus! Aut quis libētius sacros Christianae religionis libros suscipere & amplecti debet: q̄ sacer Christi vicarius! Accipiat igitur Sanctitas tua lata fronte manusculum: quod in domini gazophylacium offerimus: vt incipiant diuinarum litterarum studia haecenus intermortua nunc tandem reuiuiscere. Obsecramus autē Beatitudinem tuā enobis: vt libros hosce: qui nunc se sacris istis vestigijs supplices aduoluunt exanimis: & ad severissimi iudicij tui celsuram reuocet: vt si Christiane resp. viles fore videbuntur: editionis beneficium a Sanctitate tua recipiant. Nā eos nos hucusq; con-
tinuimus: sacri istum Apostolici fastigij oculos cōsolari. Sed iam haec ad Beatitudinem tuam satis. Nūc ad insinuandum de operis artificio lectorem conuertimur.

ESDRAS PRIMVS. ΕΣΔΡΑΣ ΠΡΩΤΟΣ.

Incipit liber efdre primus. Cap.

A. Dicitur. 17. cap. 19. d. 1. p. 2. d.

Cap. 1.

Et in anno primo regi re Al in tu tui tu...

B.

perfarum et madauit vocis in anno...

C.

in iudea. quia in vobis de vniuerso...

D.

in iudea. quia in vobis de vniuerso...

In anno primo cyri regis perfarum... Incipit liber efdre primus. Cap. 1. In anno primo cyri regis perfarum...

וּבְשֵׁנַת אַחַת לְטוֹרֶשׁ מֶלֶךְ פָּרְסַי... וּבְשֵׁנַת אַחַת לְטוֹרֶשׁ מֶלֶךְ פָּרְסַי... וּבְשֵׁנַת אַחַת לְטוֹרֶשׁ מֶלֶךְ פָּרְסַי...

Cap. 1. וּבְשֵׁנַת אַחַת לְטוֹרֶשׁ מֶלֶךְ פָּרְסַי... וּבְשֵׁנַת אַחַת לְטוֹרֶשׁ מֶלֶךְ פָּרְסַי...

